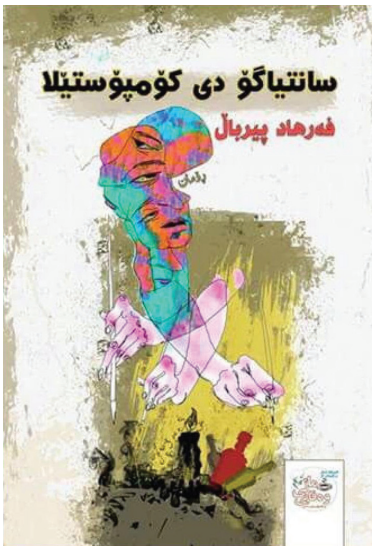

خوێندنەوەیەک بۆ ڕۆمانی سانتیاگۆ دی کۆمپۆستێلا

نیاز مەحموود عەبدولقادر
(گەرمیان- ڕۆژگاری)

ڕۆمانی (سانتیاگۆ دی کۆمپۆستێلا) کە فەرهاد پیربالّ لەنێوان ساڵانی (١٩٨٩- ١٩٩١) لە پاریس نووسیویەتی، تا ئێستا دوو جار چاپ کراوەتەوە. چاپی یەکەمی لە ساڵی (٢٠٠٢) لەلایەن (دەزگای ئاراس)، پاشان لە ساڵی (٢٠١٧) لەلایەن (ماڵی وەفایی)یەوە چاپی دووەمی لە دووتوێی بەرگێکی قەبارە مامناوەندیی (١٢٧) لاپەڕەییدا بڵاوکراوەتەوە. دەقی ڕۆمانەکە لە (١٥) بەش پێک هاتووە و هەریەک لەم بەشانە بە ژمارە لەیەکتر جیاکراونەتەوە، لە هەمووشیاندا (دارا)، کە کارەکتەری سەرەکیی ڕۆمانەکەیە، گێڕانەوەی ڕووداوەکانی لەئەستۆدایە و گێڕەرەوەی سەرەکیی و هەمانووشتزانی ڕۆمانەکەیە.

ڕۆمانەکە بەسەرهاتی ژیانی کوڕێکە بە ناوی (دارا)، کە شێوەکارێکی کوردی دانیشتووی شاری هەڵەبجەیە، بە هۆی بارودۆخی سەختی ژیان لە کوردستان و داگیرکردنی کوردستان لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە، کوردستان بەجێ دەهێڵێت، سەرەتا ڕوودەکاتە وڵاتی ئێران، لەپاشان ڕوو لە ئەوروپا دەکات و دواجار لە وڵاتی فەرەنسا نیشتەجێ دەبێت.

ڕووداوەکانی ڕۆمانەکە زۆرن، لەهەمان کاتدا ئاڵۆزیشن، دەتوانین بنیادی ڕووداو لە ڕۆمانەکەدا بە بنیادی (تێهەڵکێش) ناوبەرین. دارا پاش بیستنی هەواڵی لەدەستدانی خێزانەکەی لە ڕووداوی کیمیابارانی هەڵەبجەدا، لەڕووی دەروونییەوە تێک دەشکێت و ژیانێکی گۆشەگیر هەڵدەبژێرێت و تێکەڵ بە کەس نابێت، هەربۆیە لەلایەن هاوڕێکانییەوە هەوڵ بۆ هێنانە دەرەوەی دەدرێت لەو دۆخە دەروونی و جیهانی گۆشەگیرییەی تێیدا دەژی، بەو مەبەستە بانگێشتی ئاهەنگێک دەکرێت و لەوێ چاوی بە کچێک دەکەوێت بە ناوی (ڤینۆس) و عاشقی دەبێت. ڤینۆس، وەک لە ڕۆمانەکەدا وەسف کراوە، کچێکی زۆر جوان و

سەرنجڕاکێشە و خەڵکی شاری (سانتیاگۆ)ی وڵاتی ئیسپانیایە. شەوی ئاهەنگەکە لەگەڵ دارا پێکەوە، کاتێکی زۆر بەسەر دەبەن، بەڵام دارا بە هۆی خواردنەوەی زۆری مادەی کهولییەوە ئاگای لە خۆی نامێنێ، پاش ئەوەی بەیانی لە خەو هەڵدەستێ، دەبینێ ئەوەی لە (ڤینۆس)ـەوە بۆی بەجێماوە تەنیا پارچەیەک کاغەزە، کە ناوونیشانی مالّی ڤینۆسی تێدا نووسراوە. دواتر دارا بڕیار دەدات بچێتە شاری سانتیاگۆ و ڤینۆس بدۆزێتەوە و دواتر پێکەوە لەوێ بژین. لێرە بەدواوە، ڕووداو و بەسەرهاتەکانی ڕۆمانەکە دەست پێ دەکات و بەتەواوی ئاڵۆز دەبێت.

پاش چوونە شاری سانتیاگۆ و پرسینی ناوونیشانی مالّی ڤینۆس لە خەڵکی ئەو شارە، کەس ئەو ناوونیشانە پێ نازانێ، دوای چەند ڕۆژێک مانەوە لەو شارە، بەهۆی دیمەن و شێوازی خانوو و گەڕەکەکەیانەوە کە ڤینۆس بۆی باس کردبوو، دواجار دارا مالّی ڤینۆس دەدۆزێتەوە کە لە دەرگەی مالّەکە دەدات، پیرەژنێکی ڕەشپۆش دەرگەی لێ دەکاتەوە کە هەواڵی ڤینۆسی لێ دەپرسێ، دەڵێ ڤینۆس لێرە نییە و بەگریانەوە هاواری بەسەردا دەکات و دەڵێ پاش ئەو هەموو ساڵە دەتەوێ هێمان چاوەڕێت بکات! لەپاش ئەمە و چەند جارێک سەردانکردنەوەی مالّی ڤینۆس، لەلایەن ئەو کەسانەی کە قسەیان لەگەڵ دەکات، دەربارەی ڤینۆس و پیرەژنەکە و ئەو خانووەی کە گوایە مالّی گوێبیستی قسەگەلێک دەبێ ڤینۆسە کە هەموویان دەچنەوە سەر ئەوەی کە ڤینۆس بێجگە لە وەهمێک هیچی تر نییە، بۆیە پاش تەواوکردنی ئەم ڕۆمانە، ڕەنگە هەموو خوێنەرێک ئەو پرسیارە لە خۆی بکات، ئایا ڤینۆس وەهمێک بووە کە و دارا دروستی کردووە، یان هەر بەڕاستی هەبووە؟

سەرئەنجام ڕۆمانەکە بەو دۆخە دەروونییە ئاڵۆزەی دارا کۆتایی دێت کە نزیکە لە شێتبوون. ئەوەی جێگەی سەرنجە قسەی یەکێک لە کارەکتەرەکانی ناو ڕۆمانەکەیە بە ناوی (شازاد)، کە شاعیرە و یەکێکە لە هاوڕێکانی دارا، کاتێک لەناو هاوڕێکانیدا هەواڵی ڕۆیشتنی دارا بۆ ئیسپانیا بڵاودەبێتەوە، شازاد دەڵێ، دارا بەدوای جوانیدا دەگەڕێ.

هەروەها ڕۆمانەکە بە وتەیەکی (مەدام مێلاگا) کۆتایی دێت کە جادووگەرێکە و دارا بۆ خوێندنەوەی بەختی دەچێتە لای و پێی دەڵێ: ((کوڕی خۆم... تۆ گەلێک وڵاتانی دیکەی ئەم ئەورووپایە تەی دەکەی، گەلێک شار و ڕێگەوبانی دیکەش تەی دەکەی. لەو ڕێگەوبانە ئاوارەیەی عەوداڵبوونی خۆتدا، هیچ دوور نییە ڕۆژێک (پێش درانی پێڵاوەکانت) بە حەسرەتی (ڤینۆس) سەربنێیتەوە... ئەمەش چارەنووسی هەموو هونەرمەندێکە.)) (پیربـاڵ، ۲۰۱۷، ۸۳)

هەڵبەتە ڤینۆس، لەپاڵ ئەوەی کە ناوی جوانترین و دڕەوشاوەترین هەسارەیە، هاوکات لە لای ڕۆمانییەکان خواوەندی جوانی بوو، کە لای یۆنانییەکان دەبێت بە (ئەفرۆدێت) (بڕوانە: کورتل، ۲۰۱۰، ۱٦٥، هەروەها: سلامە، دون، ٤١) هەربۆیە لێرەشدا ڕۆماننووس وەک ڕەمزێک بۆ جوانیی بەکاری هێناوە و ڕەنگە بیەوێ بڵێ، تاوەکوو زەمەن بەرەوپێش بچێ، جوانییەکان کەم دەبنەوە و ناشیرینی و دزێوییەکان زیاتر دەبن، واتە جوانییەکان لەناو دەچن و ناشیرینیی جێگەیان دەگرنەوە، یان دەیەوێ بڵێ: جوانی وەهمێکە و گەڕان بەشوێنیدا شێتییە! خۆ لەوانەشە ئەم ڕۆمانە مەبەستێکی دیکەی هەڵگرتبێ بێجگە لە ڕۆماننووس، کەس پەی پێ نەبات، چونکە فەرهاد پیربـاڵ یەکێکە لەو نووسەرە ئاڵۆزانەی بەڕاستی تێگەیشتن لە کارەکانی ئاسان نییە.